

ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ПОЛІТИКИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Постановка проблеми. Сьогодні однією з найуспішніших реформ в Україні вважають реформу децентралізації. Наявні результати дають можливість стверджувати, що ми спостерігаємо підвищення зацікавленості органів місцевого самоврядування в збільшенні надходжень до місцевих бюджетів, у пошуку резервів їх наповнення, покращення ефективності адміністрування податків і зборів. Об'єднанні територіальні громади демонструють динамічні темпи приросту власних доходів. У частині використання коштів увага акцентується на необхідності формування найбільш оптимальної структури бюджетних видатків, сьогодні ефективного, не надто чисельного управлінського апарату, здійсненні постійного аналізу витрачення бюджетних коштів й запобіганні нераціональним витратами.

За період проведення реформи із 2014 р. створено 705 об'єднаних територіальних громад (далі – ОТГ), а рекордсменом по Україні (60 ОТГ) є Дніпро. Попри свою успішність, реформа децентралізації стикається зі значними проблемами як на загальнодержавному, так і на місцевому рівнях. Цим і зумовлена актуальність даної наукової статті.

Мета. Виявити практичну реалізацію політики децентралізації в Україні.

Для досягнення мети ми ставимо наступні **завдання**:

- проаналізувати хід децентралізації в Запорізькій області.
- вказати роль бюджетної децентралізації громад
- дослідити впровадження реформи
- виявити проблеми, що супроводжують реформу

Вислаид матеріалу. Запорізький ВПУ «Центр розвитку місцевого самоврядування» спільно з дослідницькою організацією Independent Researching Group оприлюднили результати нового дослідження на тему: «Практичні аспекти реалізації реформи децентралізації влади в Запорізькій області».

Даний аналіз надав інформацію стосовно особливостей функціонування ОТГ та ключових змін в житті мешканців новостворених громад.

Перш за все, дані результати є важливими для тих місцевих рад, які тільки планують об'єднатись. Отримавши аналіз поточного стану, вони зможуть не повторювати помилки першопроходців.

В ході дослідження було проведено опитування мешканців громад, що об'єдналися в 2015 році, представників влади цих громад та експертів, які представляють основні організації, що задіяні в процесі імплементації децентралізованої реформи в Запорізькій області.

Результати дослідження виявили, що за період з 2015 року у населення виріс рівень позитивного сприйняття реформи. Жителі громад відзначають реальні зміни якості життя в сфері публічних послуг. Варто зазначити консолідовану позицію стосовно оцінки позитивних змін і експертів, і влади громад, і безпосередньо жителів територій.

Відзначається активізація у населення інтересу щодо питань життєдіяльності своєї території та зростання бажання співпрацювати та контролювати владу.

Дане дослідження виявило й слабкі сторони, які громади мають сьогодні. Серед проблемних питань дослідження – брак кваліфікованих кадрів, пасивність ЗМІ у висвітленні реформи, надмірна заполітизованість процесу об'єднання громад.

Підсумки децентралізованого марафону за 2016 рік та завдання на 2017р. обговорювалися 27 січня на засіданні Запорізької регіональної платформи на тему: «Хід реформи децентралізації, перші здобутки та труднощі новостворених спроможних громад в Запорізькій області».

Захід відбувся в рамках проекту ПУЛЬС «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні», який реалізує Асоціація міст України за підтримки USAID.

Були обговорені такі питання:

- підсумки децентралізації в Запорізькій області у 2016 році;
- діяльність Офісу реформ при Запорізькому РВ АМУ та перспективи його роботи у 2017 році;
- нормативно-правова база для вдалого продовження реформи децентралізації;
- бюджети ОТГ: підсумки 2016 року та перспективи у 2017 році.

«Саме бюджетна децентралізація в рамках реформи самоврядування – це головний пріоритет держави, тому що села, поселення, міста отримують можливість самостійно розпоряджатися грошима. Можна спостерігати, що починаючи з 2015 та 2016 років значно зросли кошти місцевих бюджетів. З'явилися нові джерела поповнення бюджетів: це і кошти за комунальні послуги, і транспортні податки, акцизи, податок на нерухомість, інші. Це все надало можливість будувати плани на майбутнє, і головне – реалізувати їх для громад» – зазначив Запорізький міський голова Володимир Буряк.

Загальні фінансові ресурси області у 2016 році в півтора рази перевищили надходження 2015 року. Ситуація об'єднаних територіальних громад покращилась. Надходження коштів в бюджети ОТГ збільшилися в 2-4 рази.

Ще багато проблем потребують вирішення на законодавчому рівні. «Досить розповсюджена ситуація, коли більша частина сільських громад хоче об'єднатися, а маленька частинка протривить об'єднанню», – говорить консультант з правових питань АМУ Маргарита Трипольська. Цю проблему мають вирішити законопроекти № 4772 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо добровільного приєднання територіальних громад)» та № 4773 «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України (щодо добровільного приєднання територіальних громад)». У разі їхнього прийняття, громади Запорізької області, які об'єдналися в межах перспективного плану, але не отримали згоди всіх громад, зможуть об'єднатися та будуть визнані спроможними. Позитивна динаміка впровадження реформи на території Запорізького регіону.

2015 РІК – 6 громад

2016 РІК – 18 громад

2017 РІК – ініційовано створення 14 громад.

- За останні 6 місяців проведені успішно вибори в 9 ОТГ.
- Бюджети утворених ОТГ перевищили показники минулих періодів, спостерігається тенденція до перевиконання бюджетів.
- Активізувався процес обговорення реформи на місцях.
- В активну фазу роботи вступила Агенція регіонального розвитку: з залученням фахівців Агенції планується розробка інвестиційних паспортів громад.
- Посилилась співпраця органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та громадськості.

- Серед населення та представників місцевого самоврядування за 2016 рік збільшився рівень інформованості стосовно реформи.
 - Збільшення розуміння вигод об'єднання, зокрема субвенцій та додаткових можливостей щодо збільшення бюджетів громад.
 - Підвищення рівня прагматизму населення стосовно розвитку своєї території та діяльності влади.
 - Люди на місцях повірили у свої сили
- Проблемами є
- Відсутність чіткого розуміння з ким об'єднуватися.
 - Конфлікти навколо формату об'єднання та складу новостворених громад.
 - Вплив політичних та фінансово-промислових груп на реалізацію реформи.
 - Пасивність райдержадміністрацій та районних рад щодо впровадження реформи.
 - Підконтрольність районних ЗМІ районним адміністраціям та радам, що обумовлює в окремих випадках викривлення інформації щодо реформи.
 - Низька активність населення.
 - Низький рівень розуміння самої реформи і небажання розуміти.
 - Відсутність у чинному законодавстві права переходу на прямі міжбюджетні відносини з державою протягом поточного фінансового року.
 - Ризики створення фінансово неспроможних територіальних громад, що відхилилися від перспективного плану.
 - Саботаж з боку окремих сільських голів, які переслідують власні корисні інтереси.
 - Своєчасне інформування організацій, щодо стратегії реалізації реформи на державному рівні.
 - Проблеми з координацією діяльності та комунікацією між організаціями, що займаються впровадженням реформи в регіоні.
 - Відсутність матеріально-технічних ресурсів в підрозділах обласної ради та ОДА для ефективної роботи на місцях (інтенсивність виїздів).

Висновки. Було проаналізовано, що реформа децентралізації передбачає конкретні кроки щодо підвищення якості життя в громадах, вона має чіткі рамки і концептуальне наповнення. В процесі децентралізації реалізується низка реформ – місцевого самоврядування, територіальної організації влади та регіональної політики. Досягненнями реформи є поліпшення структури управління, зменшення рівня потенційної політичної корупції завдяки прямим міжбюджетним відносинам між центром і громадами. Також була виявлена низка проблем, що супроводжувала реформа децентралізації. Але незважаючи на них було ефективно впроваджено об'єднання сіл на окремі громади. Для яких було важлива територіальна об'єднаність селищ, що вимирає.

Тобто основним завдання реалізації децентралізації було покращення умов життя для жителів населення.

Література

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. – 250 с.
2. Гурик М. І., Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні // Науковий журнал «Політичне життя» Political Life. – 2018. – №1. – с. 26-33. – 0,8 д.а.
3. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо особливостей добровільного об'єднання територіальних громад, розташованих на територіях суміжних районів : закон України) від 14.03.2017 р. № 1923-VIII / Офіційний портал Верховної Ради України.
5. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України (щодо добровільного приєднання територіальних громад) від 03.10.2017р. № 4773-VIII / Офіційний портал Верховної Ради України.
6. Бюджетна децентралізація: ефективність реформи на місцевому рівні [Текст] / С.О. Балацький, С.М. Фролов // Економіка и управление : научно-практический журнал / Государственный высший учебный заклад «Национальная академия природоохранного и курортного строительства». - Симферополь, 2011. - № 4. - С. 97-103.
7. Про реформу – децентралізація (Електронний ресурс). – Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/about/> / Державний сайт України